

• ΠΕΡΙΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΩΣ ΕΠΙΤΥΧΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2018

Εκδόσεις από το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης

Το Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης (Μ.Ι.Ε.Τ.) υπό την διεύθυνση του πεπνυμένου οιακοστρόφου Διονυσίου Καψάλη και στα πλαίσια της δαφνιούς, κατ' έτος εκδοτικής δραστηριότητας εξέδωσε κατά το τρέχον έτος 2018 τρία περιπούδαστα βιβλία απόμνενα θεμάτων του λαϊκού πολιτισμού (Δημοτικό τραγούδι), του σύγχρονου κινηματογράφου και της αλληγογραφίας του Νίκου Καζαντζάκη με την Έλλη Λαμπριδίη και ειδικότερα:

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Δ. ΠΑΤΡΙΚΟΥ

Α) Guy (Michel) Saunier «Αδικία. Το Κακό και το Άδικο στο Ελληνικό Δημοτικό Τραγούδι», σε μετάφραση της Τίνας Τσιτάσκα, σκ. 17Χ21 εκ. και 575 σελ. Το εξώφυλλο κοσμείται με λεπτομέρεια της λιθογραφίας «Τσαλαπετεινός» του Γιώργη Βαρλάμου. Προλογίζει τον τόμο ο διακεκριμένος ιστορικός Νίκος Σβορώνος (Ν.Σ.), ο οποίος, όπως μας πληροφορεί ο συγγραφέας στο προλογικό σημείωμά του, «παρακολούθησε από κοντά σ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης αυτή την εργασία, που του οφείλει ένα μέρος της μεθόδου της και των επιστημονικών επιλογών της». Πρόκειται κατά τον Ν.Σ. για «μια πρωτότυπη προσέγγιση του Δημοτικού Τραγουδιού, καθώς αποτελεί το πρώτο βήμα για μια συνολική μελέτη του νεοελληνικού πολιτισμού, ξεκινώντας από εκεί, όπου οφείλει να ξεκινήσει μια τέτοια μελέτη: Από την προφορική λογοτεχνία και ιδιαίτερα από το Δημοτικό Τραγούδι, που καθρεφτίζει την ελληνική σκέψη σε όλη της την καθαρότητα, ανόθευτη από ξένες επιδράσεις, όπως αποδεικνύεται κατ' επανάληψη σ' αυτή την εργασία... η οποία με τον πλούτο της γεννά απαιτήσεις, φιλοδοξεί να είναι περισσότερο ένα δοκίμιο ιστορίας λογοτεχνίας και των νοοτροπιών, πράγμα που δικαιολογεί τον υποκειμενικό, μερικές φορές, χαρακτήρα της, παρά η ψυχρή μελέτη ενός διεθνολόγου». Το όλο περιεχόμενο διαιρείται ευμέθοδα σε τρία μέρη: Α' «ο ορισμός του κακού», Β' «Το κακό στην ελληνική οικογένεια και κοινωνία», Γ' «Η αναπαράσταση του θανάτου». Κάθε ένα από αυτά κατανέμεται σε επιμέρους κεφάλαια προς διεξοδικότερη τεκμηρίωση και πολυπρι-

σματική θεώρηση του θέματος αυτής της περιπούδαστης εργασίας, πολύτιμο βοήθημα για τους διδάσκοντες νεοελληνική Λογοτεχνία και ειδικότερα για τους μελετητές του δημοτικού τραγουδιού.

Β) Παναγιώτα Μήνη: «Η κινηματογραφική μορφή του πόνου και της οδυνηρής αναπόλησης. Ο μοντερνισμός του Τάκη Κανελλόπουλου (Τ.Κ.)» σκ. 14Χ21 εκ. με 422 σελ. Το εξώφυλλο φέρει ασπρόμαυρη φωτογραφία από την ταινία του Τ.Κ. «Ουρανός» και η σελίδα του τίτλου πλάνο από την ταινία «Εκδρομή». Την επιμέλεια της εκδόσεως είχε η Κατερίνα Ευσταθίου. Η συγγραφέας Παναγιώτα Μήνη (Π.Μ.) είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ιστορίας του Κινηματογράφου στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης με μεταπτυχιακές σπουδές σ' αυτό και στο Ουισκόνσιν στο Μάντισον, όπου εξεπόνησε τη διδακτορική της διατριβή με θέμα τις βουβές ταινίες του Βισεβολάντ Πουντόφκιν. Η έρευνά της αναφέρεται στον ελληνικό και σοβιετικό κινηματογράφο, τα σενάρια του Ν. Καζαντζάκη και τις κινηματογραφικές αναπαραστάσεις της ρωμική αρχαιότητας με ιδιαίτερη εστίαση σε ζητήματα φόρμης, ιδεολογίας και προσλήψεως. Μελέτες της έχουν δημοσιευθεί σε ελληνικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους, πρακτικά συνεδρίων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Όπως αναφέρεται στο οπισθόφυλλο, «το βιβλίο αυτό αποτελεί την πρώτη επιστημονική μονογραφία για το κινηματογραφικό έργο του Τ.Κ., του ξεχωριστού δημιουργού από τη Θεσσαλονίκη που χάρισε στον ελληνικό κινηματογράφο ταινίες όπως «Ο Μακεδονικός γάμος», «Ο ουρανός», «Η Εκδρομή», «Η παρένθεση», «Το χρονικό μιας Κυριακής», «Το ρομαντικό σημείωμα», τις οποίες μαζί με τις ταινίες «Θόσος», «Η τελευταία άνοιξη» και «Σόνια», ερμηνεύει το κύριο μέρος της μελέτης της η συγγραφέας.

Βιβλία από την εκδοτική δραστηριότητα κατά το τρέχον έτος με θέματα του λαϊκού πολιτισμού (Δημοτικό τραγούδι), σύγχρονου κινηματογράφου και της αλληγογραφίας του Νίκου Καζαντζάκη με την Έλλη Λαμπριδίη

Ο συμπολίτης μας διαπρεπής δικηγόρος, κριτικός κινηματογράφου, συγγραφέας αξιόμιστος Νίκος Κολοβός θεωρεί τον Κανελλόπουλο έναν «πρώιμο μοντερνιστή», προωκίζοντα την εμφάνιση του Νέου Ελληνικού Κινηματογράφου (ΝΕΚ) και τον συγκρίνει με τον Θεόδωρο Αγγελόπουλο. Δυστυχώς το έργο του Τ.Κ. υποτιμήθηκε και η κινηματογραφική κοινότητα αδιαφόρησε γι' αυτό. Έτσι απομονωμένος από τη σύγχρονη πραγματικότητα και χωρίς οικονομική δυνατότητα συνεχίσεως του έργου του, μετά την «Σόνια» καταπνάνεται με τη συγγραφή διηγημάτων με πρώτη συλλογή «Του έρωτα και της αγάπης» (1980). Δημοσιεύθηκαν από το 1987 έως το 1990 αρκετές συλλογές με τελευταία την «Ευτυχισμένη Σιμόν» (1990). Ζούσε στη Θεσσαλονίκη, ξεκαρμένος από πολλούς, μονήρη βίο μέχρι τις 21 Σεπτ. 1990, όταν 56 ετών απεβίωσε με οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου. Ο τόμος όπως και ο προαναφερθείς (Α') κατακλείεται με πλούσια βιβλιογραφία και αλφαβητικό ευρετήριο όρων και ονομάτων με τον αριθμό σελίδας που απαντώνται και με φωτογραφίες σκηνών των ταινιών του Τ.Κ. Επιλογικά η συγγραφέας καταλήγει: «Ίσως είναι καιρός να τοποθετηθεί ο Τ.Κ. στους αντιπροσωπευτικούς μοντερνιστές σκηνωτές... Ο Τ.Κ. έκανε σφραγίδα του μια φόρμα που αποτύπωσε τον αιώνα ανθρώπινο πόνον - στον πόλεμο, στον έρωτα, στην αναπόληση, στην απώλεια της νεότητας. Δίκαιο είναι, να προστεθεί η περίπτωση του στην ιστορία του παγκόσμιου κινηματογράφου». Είθε. Πληροφορήθηκα από Δελτία Ειδήσεων της ΕΡΤ3 αυτό τον καιρό στη Θεσσαλονίκη γίνονται ειδικές εκδηλώσεις για τον ΝΕΚ και ο Τ.Κ. έχει ξεχωριστή θέση. Οποιοδήποτε στη συγγραφέα αρμύζουν θερμά συχαρητήρια για τη μελέτη της αυτή.

Γ) Αλληγογραφία με τη Μουντίτα Καζαντζάκη (Ν.Κ.) - Έλλη Λαμπριδίη (Ε.Λ.) 1927-1957. Με εισαγωγή - επιμέλεια - σκόλια Γιολάντας Χατζή. Σκ. 14Χ21 εκ. και 285 σελ. Όπως αναφέρεται στα προλεγόμενα του βιβλίου πρόκειται για 146 επιστολές: 86 χειρόγραφες του Ν.Κ. και 58 περιγράψες και 2 δακτυλόγραφες της Ε.Λ. Περιλαμβάνει αρκετά λεπτομερή βιογραφικά στοιχεία για την Ε.Λ. άγνωστα, εν αντιθέσει με τον Ν.Κ., στο ευρύ κοινό, η οποία υπήρξε ιδιόζυρα προσωπικότητα. Προσευτική, πνευματώδης, τολμηρή, φιλόδοξη, περιφρονούσε την πνευματική

στεριρότητα, αμφισβητούσε την γεμάτη υποκρισία αστική ζωή, την κατεστημένη κοινωνική ηθική και τις συμβατικότητες. Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1896, σπούδασε Φιλολογία στο ΕΚΠΑ. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Ζυρίχη, λαβύσσα διδακτορικό δίπλωμα, όπου γνώρισε τον Ν.Κ. και συνδέθηκαν συναισθηματικά. Ο Ν.Κ. αρχίζει τις επιστολές του προφανώς στην «Αγαπημένη μου Μουντίτα (=λέξη της βουδιστικής φιλοσοφίας σημαίνουσα την ανιδιοτελή χαρά για την καλή τύχη των άλλων) ή Daragaya magya (= αγαπημένη μου, στα ρώσικα), η δε Ε.Λ., τον αποκαλεί «Αγαπημένη Άρπια» (πρόσωπο από το «Συμπόσιο» του Ν.Κ.) ή «Νίκαρα» ή «Αγαπιτέ φίλε». Πλούσια, πολύπτυχο το φιλολογικό, φιλοσοφικό, λογοτεχνικό έργο της Ε.Λ. Ξεχωρίζουν: Η ασκαλισμένη έκδοση του Βουκιδιδή, «Αιγαία. Περί Κρητομυκηναϊκού πολιτισμού», ο Μπέρξον και η φιλοσοφία του, η νουβέλα «Αλκυονίδες» και το μυθιστόρημα «Νίκη». Λίγο πριν τον θάνατό της (1970) συγκρότησε τον πυρήνα Ιδρύματος και Βιβλιοθήκης Νεοελληνικής Φιλοσοφίας με πολλούς τόμους ελληνικών και ευρωπαϊκών εκδόσεων, που το 1979 περιήλθαν στην Ακαδημία Αθηνών. Μετά την εισαγωγή καταχωρίζεται κατ' έτος, η όλη αλληγογραφία του Ν.Κ. και Ε.Λ. (1927-1957), η οποία «φωτίζει τη ζωή τους, τη σχέση τους, την πορεία, τις συνθήκες παραγωγής του δημιουργικού τους έργου». Συγχρόνως αποκαλύπτει τη διαρκή επαφή τους με τη πνευματική, καλλιτεχνική και ιδεολογικά κινήματα, καθώς αμφότεροι σ' όλη τη ζωή τους είχαν έντονη παρουσία στα δρώμενα της εποχής τους. Ο Ν.Κ. θαυμάζει τις νοητικές ικανότητες της Ε.Λ. και προσπαθεί να την πείσει να αφιερωθεί σ' ένα μεγάλο φιλοσοφικό έργο. Στο τέλος παρατίθεται κείμενο της Ε.Λ. για την προσωπικότητα του Ν.Κ. και το έργο του, που έγραψε αμέσως μετά τον θάνατό του, και καταχωρίζονται φωτογραφίες από τη ζωή τους. Ο τόμος κλείνει με μεταφρασμένες ξένες λέξεις και φράσεις και ευρετήριο κύριων ονομάτων με τη σελίδα που απαντώνται. Περισιπούδαστες και άκριτες επιτυχίες και οι τρεις κατά το 2018 εκδόσεις του Μ.Ι.Ε.Τ. Αρμόζουν εκθύμους θερμά συχαρητήρια στους ιδρυόντες, το Μ.Ι.Ε.Τ. στους συγγραφείς και επιμελητές αυτών. Ας είναι όλοι τους γεροί, ώστε με τον άνωθεν φωτισμό και συναθλούντες να συνεχίσουν αυτή την αξιόμισμη εκδοτική προσπάθεια επί πολλά έτη.